

UZASADNIENIE

co do całości wyroku z 26 stycznia 2023 roku

(ograniczone zgodnie z art. 505⁸ § 4 k.p.c.)

1. (...) S.A. wniosła pozew przeciwko (...) sp. z o.o. o zapłatę kwoty 578,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od 7.12.2021 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu
2. Postępowanie toczyło się według przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych i w sprawach uproszczonych.
3. Powódka wywodziła swoje roszczenie z faktu, że wykonała świadczenie na rzecz pozwanej wynikające z łączącej strony kompleksowej umowy sprzedaży i dostawy energii elektrycznej, lecz nie otrzymała z tego tytułu całego wynagrodzenia. Pozwana dokonała zapłaty dochodzonych przez powódkę należności ujętych w dołączonej do pozwu fakturze (...) -R, wskazując ją w tytule przelewu bankowego, lecz powódka zaliczyła te płatności na poczet zaległych wierzytelności wynikających z tej samej umowy.
4. W umowie kompleksowej zawartej między stronami 13.09.2018 r. w §4.7 strony postanowiły, że w razie powstania zaległości w płatnościach (...) S.A. może zarachować dokonane wpłaty na dawniej wymagalne długi, niezależnie od wskazania przez odbiorcę tytułu przelewu.
5. Przepisy prawa zobowiązań są co do zasady dyspozytywne i z reguły mają zastosowanie, gdy strony zgodnie nie postanowią inaczej w ramach łączącego je stosunku prawnego, chyba że co innego z nich wynika (art. 353¹ k.c.). Ta dyspozytywność nie dotyczy jednak regulacji ustawowych, które zostały wprowadzone w celu ochrony szczególnie ważnego interesu prywatnego lub publicznego. Do takich regulacji nie należy art. 451 k.c. W konstytucyjnie przyjętym modelu społecznej gospodarki rynkowej zasadą bowiem jest to, że swoje długi należy płacić, a ich umorzenie lub inne uprzywilejowanie dłużnika względem posiadacza słusznej wierzytelności może nastąpić w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, zazwyczaj dotyczących strony o z założeniu słabszym statusie wobec kontrahenta – np. konsument, najemca lokalu mieszkalnego. W tym świetle zbędna jest ochrona dłużnika przed prawem wierzyciela do zaliczenia dokonanych wpłat na inne zaległe należności wynikające z tego samego stosunku prawnego. Ochrona taka w sposób nieuzasadniony pokrzywdziłaby wierzyciela, mając na uwadze to, że to dłużnik narusza stosunek zobowiązaniowy, nie wykonując w terminie świadczenia pieniężnego – za co odpowiada ze swojej winy lub z obciążającego go ryzyka gospodarczego. Tym samym przez wyżej wskazane postanowienie umowne strony autonomicznie uregulowały zasadę zaliczania płatności z art. 451 k.c.
6. Niezależnie od powyższego art. 451 § 1 k.c. uprawnia wierzyciela do samodzielnego zaliczenia wpłaty na jeden z zaległych długów wynikających z tego samego stosunku prawnego, mimo wyraźnego wskazania przez dłużnika. Wynika to jednoznacznie z wykładni językowej art. 451 § 1 k.c., w którym w zd. 1 ustanawia się prawo dłużnika do wskazania zaspokajanego długu, po czym w zd. 2 wprowadza się wyjątek od tej reguły przez spójnik „jednakże” (tj. spójnik przyłączający zdanie o treści niezgodnej z tym, co można wnioskować na podstawie zdania poprzedzającego). Art. 451 § 1 k.c. ma zastosowanie także wtedy, gdy z jednego stosunku prawnego wynika kilka dających się prawnie wyodrębnić jednorodnych należności głównych. Nie miały tu zastosowania art. 451 § 2 i 3 k.c., gdyż regulacja pokwitowania dotyczy tylko zaliczania na poczet innych długów (czyli niewynikających z tego samego stosunku prawnego), przy których to dłużnik decyduje o przeznaczeniu świadczenia, chyba że przyjął pokwitowanie wierzyciela, a art. 451 § 3 k.c. dotyczy już tylko interpretacji sytuacji niejasnej, w której istnieje kilka długów (czyli również nie dotyczy to niniejszej sprawy) i ani dłużnik, ani wierzyciel nie zdecydowali o przeznaczeniu spełnionego świadczenia.

7. Mając na uwadze powyższe, powódka miała prawo do jednostronnego zaliczenia dokonanej wpłaty na inne zalegające należności główne i uboczne wynikające z tej samej umowy zawartej między stronami, nawet mimo tego, że pozwana wskazała w tytule przelewu, który dług chce zaspokoić, gdyż nie mogła w ten sposób skutecznie prawnie ingerować w uprawnienie wierzyciela. Na powódce spoczywał jednak wobec tego ciężar dowodu wykazania, że istniały wówczas inne zaległości tego rodzaju, na które przeznaczyła wskazane wpłaty.

8. Powódka nie sprostала spoczywającemu na niej ciężarowi dowodu w tym zakresie, powołując się jedynie na oznaczenia faktur i not obciążeniowych, na które miała zaliczyć część wpłaty pozwanej. Powódka nie przedłożyła wskazanych faktur i not obciążeniowych, uniemożliwiając weryfikację, czy zostały faktycznie wystawione, w sposób prawidłowy i właściwy co do kwoty w odniesieniu do zużycia energii i cennika. Wobec kategorycznego zaprzeczenia przez pozwaną istnienia innych wymagalnych długów względem powódki powództwo co do należności głównej należało oddalić jako niewykazane.

9. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (dalej: u.t.h.) wierzycielowi po spełnieniu swojego świadczenia bez wezwania przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, gdy dłużnik nie zapłacił w terminie świadczenia pieniężnego wynikającego z transakcji handlowej. Umowa wiążąca strony była transakcją handlową w rozumieniu art. 4 pkt 1 u.t.h.

10. Bezsporne było to, że pozwana była pierwotnie zobowiązana z faktury (...) -R na kwotę i w terminie płatności w niej wskazanym, tj. 6.12.2021 r. Pozwana dokonała płatności kwoty z faktury dopiero 16.12.2021 r., w związku z czym należało zasądzić na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych od żądanej w pozwie kwoty za okres opóźnienia.

11. Powództwo zostało oddalone co do należności głównej w całości, w związku z czym za wygrywającego sprawę w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. należało uznać pozwaną i zasądzić na jej rzecz zwrot kosztów procesu. Pozwana nie wykazała jednak, aby poniosła w sprawie jakiegokolwiek koszty procesu, w związku z czym Sąd nie zasądził żadnej kwoty.

(...) Maciej Skuczyński

Zarządzenia:

1. odnotować, w tym w kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień orzeczeń;
2. pełnomocnikowi powódki (portal):
 - doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem;
3. przedłożyć za miesiąc lub z pismem.

13.02.2023 r.

(...) Maciej Skuczyński